עין משפט נר מצוה

ב א מיי' פ"ו מהל' בכורות הל"ג ויח טוש"ע יו"ד סי' ש סעי' ו:

ג ב מיי' פ"ו מהל' בכורות הל"ב:

ד ג מיי' שם הל"ו:

ה ד מיי' שם הל"ח:

ו ה ו מיי' פ"ח מהל' שמיטה ויובל הל"ח:

גמ' כל פסולי המוקדשין הנאתן להקדש. אימת אילימא לאחר פדיונו הנאתן להקדש הנאתן דבעלים הוא! אלא לפני פדיונו, נשחטין? האבעי העמדה והערכה! הניחא למאן דאמר קדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה אלא למאן דאמר היו בכלל העמדה והערכה מאי איכא למימר? אלא לעולם לאחר פדיון ומאי הנאתן להקדש אדמעיקרא דכיון דשרי להו מר א] נמכרין באיטליז ונשחטין באיטליז ונשקלין בליטרא טפי ופריק מעיקרא: חוץ מן הבכור ומן המעשר שהנייתן לבעלים: בשלמא בכור באיטליז הוא דלא מיזדבן הא בביתיה מיזדבן אלא מעשר בביתיה מי מיזדבן והתניא בבכור נאמר לא תפדה ונמכר חי במעשר נאמר לא יגאל ואינו נמכר לא חי ולא שחוט לא תם ולא בעל מום הא מילתא ב] אקשיא ליה לרב ששת באורתא ושנייה בקדמותא מברייתא ג] במעשר בהמה של יתומים עסקינן ומשום השבת אבידה ד] נגעו בה, (א) רבי אידי סרסיה דרב ששת הוה שמעה מיניה אזל אמרה בי מדרשא ולא אמרה משמיה, שמע רב ששת ה] ואיקפד אמר מאן דעקיץ ליעקציה עקרבא, ורב ששת מאי נפקא ליה מינה? דאמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב אגורה באהלך עולמים וכי אפשר לאדם לגור בשני עולמים אלא אמר דוד רבונו של עולם יאמרו דבר שמועה מפי בעולם הזה דאמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובבות ו] בקבר ואמר רבי יצחק בר זעירי ז] מאי קראה? וחכך כיין הטוב הולך לדודי למישרים דובב שפתי ישנים ככומר של ענבים מה כומר של ענבים כיון דאדם נוגע בו דובב אף תלמידי חכמים כיון שאדם אומר דבר שמועה מפיו דובבות שפתיו בקבר מאי ברייתא דתניא מעשר בהמה של יתומים מוכרין אותו, ומעשר בהמה ששחטו מבליעו בעורו בחלבו ובגידו ובקרניו מאי קאמר אמר אביי הכי קאמר מעשר בהמה של יתומים מוכרין אותו ח] בהבלעה מכלל דגדול בהבלעה לא מאי שנא מהא ט] (דתניא) הלוקח לולב מחבירו בשביעית נותן לו אתרוג במתנה לפי שאינו רשאי ללוקחו בשביעית והוינן בה לא רצה ליתן לו במתנה מאי? ואמר רב הונא מבליע לו דמי אתרוג בלולב! התם לא מוכחא מילתא, הכא מוכחא מילתא, אמר רבא א"כ מעשר בהמה תרי זמני למה לי? אלא אמר רבא הכי קאמר מעשר בהמה של יתומים מוכרין אותו כדרכו, ומעשר בהמה דגדול ששחטו מבליעו בעורו בחלבו בגידו ובקרניו אמר רבא מנא אמינא לה? דכתיב והיה הוא ותמורתו יהיה קודש לא יגאל אימתי א) עושה תמורה, מחיים, אימתי אינו נגאל מחיים, הא לאחר שחיטה נגאל ורבנן ב) (ההוא) דגזרו לאחר שחיטה אטו לפני שחיטה דבר הנישום מחיים גזור רבנן לאחר שחיטה אטו לפני שחיטה

דבר

א) [לקמן לג:] ב) [נ"ל הוא]

תוספות

במעשר בהמה של יתומים כו'. אפי' לרבא דשרי לגדול בהבלעה הולך רב ששת להעמיד בשל יתומים דמשמע ליה מתני' בלא הבלעה דומיא דפסולי המוקדשין באיטליז:

מבליעו כ] בחלבו. דאסור למכור הבשר אלא החלב והעור והגידין ויש לדקדק מכאן דאפי' מאן דאסר לקמן (דף לג:) להאכיל עובד כוכבים על הבכור חלבו מיהא שרי דכעור חשיב ליה כיון דאסור באכילה לישראל ומיהו שמנו של גיד דלא אסור מדאורייתא איפשר דאסור אבל הלכה כרבי עקיבא דשרי לעובד כוכבים אפי' הבשר כמו כא] שמפרש לקמן:

אם כן מעשר בהמה תרי זימני ל"ל. יש מקומות דדייק כי האי גוונא בריש בבא מציעא (דף ב.) גבי זה אומר אני מצאתיה דפריך והא זה וזה קתני ובריש נדרים (דף ו:) פריך אסור אסור למה לי ובריש סנהדרין (דף ג.) פריך שלשה שלשה למה לי עוד בההיא פירקא (דף ח.) וכי תימא פרושי קא מפרש מאי זמון ברכת זמון והתניא זמון כב] שלשה וברכת הזמון בשלשה ובפ' בתרא דמועד קטן (דף כב:) דמפרש לשמחה ולמריעות שלשים יום פריך והתניא לשמחה שלשים ולמריעות שלשים יום ובפרק בית כור (ב"ב דף קד.) פריך אני מוכר לך אני מוכר לך תרי זימני למה לי ותימה דבכמה דוכתי לא פריך כי האי גוונא בפ"ק דחולין (דף טז:) גבי נעץ סכין בכותל ושחט בה שחיטתו כשירה דקאמר התם פרושי קא מפרש מאי במחובר לקרקע סכין דלא מבטל ליה ולא פריך שחיטתו כשירה תרי זימני למה לי ובפרק גיד הנשה (חולין דף צח.) גבי ביצים טהורות שבלקן עם ביצים טמאות דקאמר פרושי קא מפרש ולא פריך אסורות אסורות למה לי ובפ' כל הבשר (שם דף קיג.) גבי דג טהור שמלחו עם דג טמא דקאמר פרושי קא מפרש ולא פריך מותר מותר למה לי ובהגוזל קמא (ב"ק דף צח:) גבי נתן לאומנין וקלקלו דקאמר פרושי קמפרש ולא כג] קאמר חייבין לשלם תרי זימני למה לי ובגיטין פ' השולח (ד' מב:) גבי כל נכסי נתונים לפלוני ופלוני עבדי דקאמר פרושי קמפרש ולא פריך ולא קט ולא קט למה לי וי"ל דבכל הני דוכתי דפריך תרי זימני למה לי לא שייך לומר כל כך פרושי קמפרש כמו בהנך דוכתי דלא פריך:

ואף רב שמואל בר רב יצחק סבר לה להא דרבא. פי' מקרא אחרינא ולא מטעמיה

דלא

רש"י

גמ' אלא לפני פדיונו. ודמים להקדש: נשחטין. בתמיה והיאך יכול י] למוכרו להוציא לחולין לאחר שחיטה: הא בעי העמדה והערכה. דבהמת הקדש אינה נפדית אלא מחיים דכתיב (ויקרא כז) והעמיד את הבהמה לפני הכהן והעריך אותה הכהן וגו': הניחא למ"ד. בפ' בתרא דתמורה (דף לג:) קדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה איכא לאוקומי דנפדין ונמכרין לאחר שחיטה: אדמעיקרא. כשהבעלים פודין אותן מתחלה מיד ההקדש היכא הנאה להקדש אי שרית ליה לזבוני באיטליז לאחר פדיון יא] אטפי ופריק: שהנאתן לבעלים. שאין נותנים שום דמים להקדש על בכור ומעשר בהמה: לא תפדה. אך בכור שור או בכור (ב) עז לא תפדה וגו' (במדבר יח) ומשמע בעלים אין פודין אותן אבל נמכר הוא לאחרים מסיבא ליד כהן: לא יגאל. והיה הוא ותמורתו יהיה קדש לא יגאל יב] ואינו נמכר דגמרינן לא יגאל, דהכא מלא יגאל יג] כדמפרש לקמן בשמעתין (ג): ושנייה בקדמותא מברייתא. ופירקה בהשכמת הבקר מברייתא ולקמן מפרש מאי ברייתא ושני לה הכי - הכא מתני' במעשר בהמה כו': השב אבידה. שאין יכולין יד] לאוכלו כולו ויסריח ובמעשר בעל מום קמיירי: נגעו בה. להתיר: סרסיה. שמעיה: אמרה בבי מדרשא. להאי פירוקא: מאן דעקץ. מי הוא שעקצני ונשכני שלא אמרה משמי תעקציה עקרבא=שנותא: דובבות. נעות והנאה הוא לו שדומה כחי: כומר ענבים. שאוספן בכלי אחד שבעה ימים או שמנה ימים טו] כדי שידחקו ויתבשלו: מאי ברייתא. דאמרן לעיל ושנייה מברייתא: מבליעו בחלבו. דאסור למכור טז] בשר אלא החלב והעור והגידין ימכור ויבליע לו כאן דמי הבשר שימכור לו העור והגידין ביוקר כמה ששוה הכל ויתן לו הבשר במתנה: מאי קאמר. מעיקרא תני מוכרין אותו דמשמע כדרכו והדר תני מבליעו: דגדול. שאינו יתום: הלוקח לולב. יז] לוקח אדם בשביעית מעם הארץ יח] (פירות שנלקטו בשביעית) משום דבת ששית שנכנסת לשביעית היא (ד) וכל האילנות הולכין אחר חנטה חוץ מאתרוג, ואתרוג אינו רשאי ליקח בשביעית אע"ג דחנטה בששית משום דאתרוג בתר לקיטה אזלינן ופירות שביעית היא ואין נמסרין דמי פירות שביעית לעם הארץ שעושה בהם סחורה ואינו מבערן בזמן הביעור כשכלה לחיה שבשדה: התם לא מוכחא מילתא. משום דדמיו קלים ואינו ניכר שהבליעם בלולב אבל הכא אפילו דהבלעה, נמי מוכחא מילתא דמוכר הבשר דהדבר ידוע שאין עור נמכר כולי האי בדמים יקרים: אם כן. דכולה חדא קתני: תרי זימני. מעשר בהמה דתני בברייתא ל"ל: והיה הוא ותמורתו. במעשר בהמה כתיב ומהאי "לא יגאל" נפקא לן דאינו נמכר הילכך כי אסריה קרא למכור דומיא דעשיית תמורה הוא דאסר ליה: אימתי עושה תמורה מחיים. ה"ק אימתי אינו נגאל לא אמרה תורה אלא מחיים אבל לאחר שחיטה נמכר: ורבנן (ה) דגזרו לאחר שחיטה אטו לפני שחיטה. כדקתני לעיל אינו נמכר לא חי ולא שחוט: דבר הנישום. נמכר מחיים כגון הבשר שכל חשיבות דבהמה אינו אלא יט] בבשר גזור רבנן לאחר שחיטה:

ושאינו

מסורת הש"ס

[לקמן לג:]

[לקמן לב.]

יבמות צז.

שם צ. סנהדרין צ: ע"ש

[דתנן] סוכה לט.

הגהות הב"ח

(א) גמ' רב אידי:

(ב) רש"י ד"ה לא תפדה וכו' שור או בכור כשב או בכור עז לא תפדה:

(ג) ד"ה לא יגאל וכו' בשמעתין דחרמים הס"ד:

(ד) ד"ה הלוקח וכו' דכל האילנות:

(ה) ד"ה ורבנן הוא דגזרו לאחר שחיטה:

גליון הש"ס

גמ' ורבנן הוא דגזרו. עי' זבחים ס ע"א תוד"ה לאתוי:

רבינו גרשום

מנא: הניחא למאן דאמר קדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה. קתני נשחטין אפי' לפני פדיונן ולבתר הכי יכול לפדותן ולא בעו העמדה: אלא למאן דאמר היו מאי איכא למימר. היכי יכול לפדותן לאחר שחיטה: אדמעיקרא. דבשעת פדיונן הוי הנאה להקדש דמוסיף על פדיונן בשביל שיהא רשאי למוכרן באיטליז: במעשר נמי לא יגאל ואינו נמכר דיליף מחרמים דכתיב בהו לא ימכר ולא יגאל מה להלן מכירה עמו אף כאן מכירה עמו: ושנייה באקדמותא. בשחרית מברייתא. דלקמן. הכא במתני' דמשמע דמעשר באיטליז הוא דלא מזדבן הא בביתיה מזדבן לאחר פדיונן ולאחר שחיטה: במעשר בהמה של יתומים עסיקי' ומשום השב אבידה. דמטעם' שלא יפסידו התירו אבל לגדול לא: סרסיה. שמעיה ואית דאמרי מתורגמניה: שמעה מיניה. הא במעשר של יתומים עסיקינן: מאן עקץ. כלומר שעקצני שלא רצה לומר הלכה משמי: דובבות מנענעות: לדור בשני עולמים ביחד. אלא זה [שאמרו] דובבות כלומר שאמר הלכה משמו דובבות בעולם הזה ושפתיו דובבות בעולם הבא: ככומר של ענבים. כשמתחילין לבצום כיון שנוגע בו דובב. השמרים משמיע קול: מאי ברייתא. דאמרן ופרקה מברייתא: מבליעו בעורו. שמוכר לו העור כ"כ ביוקר כדי שיהו דמי בשר מובלעין לתוכו וכן בחלבו [illegible] ובקרניו דמותרין למכור דלאו בני אכילה נינהו. מכלל דמעשר של גדול: לולב בשביעית. מותר למכור. לפי שאינו פירי: אתרוג במתנה. שאינו רשאי למכור פירי: התם בהבלעה באתרוג [illegible] מילתא דמוכר לו אתרוג משום דדמי אתרוג אינו אלא פשוט ואינו מגוף הלולב ולא מינכרא מילתא דהבלעה כלל אבל הכא כי זבין ליה עור בהמה בדמי בשר ובדמי עור מוכחא מילתא דזבין ליה בשר [illegible] דגדול אפי' בהבלעה לא: אמר רבא א"כ. כדתריץ אביי דמעשר בהמה של יתומים א) ביוצא המוכר אותו מבליעו כו' מעשר בהמה דקאמר ברייתא תרי זמני למה לי: אלא אמר רבא כו': אימתי אינו נגאל. [illegible] היינו בשר דאדם [illegible] שאינו נמכר לאחר שחיטה [illegible] קודם שחיטה דאסור:

שיטה מקובצת

א] מר דנמכרין באיטליז: ב] מילתא קשיא ליה: ג] מברייתא הבא [illegible] ד] אבידה [illegible] ה] ששת [illegible] דובבות. [illegible] פי' נעות [illegible] דובבות [illegible] ר' מנחם [illegible] בפירושי [illegible] דובבות לשון [illegible] שפתותיו [illegible] ישן ונטף [illegible] קאמר [illegible] של ענבים [illegible] נגע בו דובב ומיהו בירושלמי בפ' מצטרפין שקלים כיון שאומרים הלכה מפיהם שפתותיהן [illegible] בקבר. ני': ז] זעירא ואמרי ליה ר' שמעון בר נזירא מאי: ח] אותו וכיצד מוכרין אותו [illegible] ובחלבו ובגידיו ובקרניו מכלל דגדול: ט] מהא דתנן: י] יכול למוכרן להוציא: יא] פריון [illegible] יב] ואינו נמכר: יג] יגאל דחרמים כדמפרש: יד] יכולין לאכלן: טו] ימים כדי שידחקו: [illegible] בשר אלא: יז] לולב. לולב לוקח: יח] תיבות פירות שנלקטו בשביעית נמחק: יט] אלא בשביל [illegible] כ] מבליעו בעורו ובחלבו: כא] כמו שאפרש לקמן: כב] זמון בשלשה וברכת: כג] ולא פריך חייבין תיבת קאמר נמחק:

בשר

א) מלת דל"ל מיירי כגוונא דסיפא דהמוכר אותו מבליעו וכו' מעשר וכו'.

נושא/מבנה

שלבים לברר
אימת הא
דקתני כל פסולי
המוקדשין הנאתן
להקדש ונשחטין
באטליז

נושא

בענין מכירת בשר של
מעשר בהמה בעל מום
• של כל אדם
• של יתומים

מבנה △
לסברים בברייתא בענין
מכירת מעשר בהמה